

Ceramed

Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα **CERAMED** αφορά στην μελέτη ανάδειξη και αναβίωση της αρχαίας και παραδοσιακής, κεραμικής παραγωγής από τον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου. Γεωγραφικά, καλύπτει μια περιοχή από το στενό του Γιβραλτάρ έως τη Νεκρά θάλασσα, και χρονικά, την περίοδο από τον 8ο αιώνα π.Χ. ως και τον 18ο αιώνα μ.Χ.

Μέσα από τη μελέτη πέντε αντιπροσωπευτικών τύπων διακοσμημένης κεραμικής, **Αρχαία Ελληνική κεραμική** (κυρίως Αττική), **Terra Sigillata**, **Majolica**, **Iznik** και **κεραμική των Ναβαταίων** έγινε μια προσπάθεια ανάκτησης της τεχνογνωσίας κατασκευής των κεραμικών, με σκοπό:

- την αναπαραγωγή μουσειακής ποιότητας αντιγράφων αρχαίων και ιστορικών κεραμικών και
- τη σύγχρονη παραγωγή κεραμικών υψηλής ποιότητας, με τις τεχνικές και τα υλικά των αρχαίων

Μέχρι σήμερα οι περισσότερες επιστημονικές μελέτες κεραμικής από το χώρο της Μεσογείου αφορούν κυρίως σε φυσικό-χημικές και τεχνικές αναλύσεις του **σώματος** των κεραμικών ενώ η **επιφάνεια**, η οποία φέρει κυρίως τα διακριτικά χαρακτηριστικά του πολιτισμού που τα δημιούργησε, έχει απασχολήσει πολύ λίγο τους μελετητές. Για τον λόγο αυτό η μελέτη των κεραμικών στο πρόγραμμα CERAMED επικεντρώθηκε κυρίως στην ανάλυση των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν και της διαδικασίας που ακολουθήθηκε για την επεξεργασία και διακόσμηση της **επιφάνειας** τους.

Η διαδικασία διακόσμησης των αγγείων μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

α) προετοιμασία της επιφάνειας του στεγνού αγγείου με λείανση ή εφαρμογή επιχρίσματος (μπατανάδες, δηλαδή αιωρήματα αργίλλων), στέγνωμα και ενδεχομένως πρώτη όπτηση

β) γραπτή διακόσμηση της επιφάνειας είτε με τη χρήση λεπτόκοκκου αργίλλικου αιωρήματος είτε μεταλλικών οξειδίων που σταθεροποιούνται και αποκαλύπτουν το χρώμα τους κατά την όπτηση

γ) ανάλογα με τον τύπο της κεραμικής, ακολουθεί η εφυάλωση, με επικάλυψη της επιφάνειας με κονιορτοποιημένη υαλόμαζα που έχει σαν βάση τα οξειδία πυρίτιου, αλκαλίων και μολύβδου και δεύτερη όπτηση. Η προσθήκη αδιαφανοποιωτών στην υαλόμαζα (πχ οξειδίου του κασπίτερου) οδηγεί σε μια λευκή υαλωμένη επιφάνεια που μπορεί να διακοσμηθεί περαιτέρω με τρίτη όπτηση.

Η κεραμική της Μεσογείου διακρίνεται σε απλή γραπτή (στάδια α, β) από τους Προϊστορικούς χρόνους ως την Ρωμαϊκή περίοδο και εφυαλωμένη κεραμική (στάδια α, β, γ). από τον 7ο αιώνα μ.Χ. στο Βυζάντιο έως τα Ισλαμικά και Ισπανικά κεραμουργήματα.

Από τους τύπους της κεραμικής που αναλύθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος CERAMED, η **αρχαία ελληνική κεραμική**, τα **ερυθροβαφή terra sigillata** καθώς και η **κεραμική των Ναβαταίων** ανήκουν στην πρώτη κατηγορία της απλής διακοσμημένης κεραμικής. Τα μεταγενέστερα **Majolica** και **Iznik**, ανήκουν στην κατηγορία της εφυαλωμένης γραπτής κεραμικής με οξειδία μετάλλων. Αυτή η συνοπτική διαφοροποίηση δεν αποδίδει το γεγονός ότι υαλοποίηση (πυροσυσσωμάτωση) συμβαίνει και στο «γάνωμα» των Αττικών αγγείων και των Ρωμαϊκών terra sigillata. Σ' αυτήν την υαλοποίηση του γανώματος οφείλεται άλλωστε η εκτεταμένη χρήση τους ως επιτραπέζια σκεύη καθώς και η αξιοσημείωτη αντοχή τους στην φθορά του χρόνου.

